

КОТВИЦЬКА Д.С.

студентка 2-го курсу екологічного факультету ЖНАЕУ, кафедра правознавства м. Житомир, Україна

Науковий керівник: Василенко Л.П., к.ю.н., доцент кафедри правознавства ЖНАЕУ

РОЛЬ І МІСЦЕ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ

На тлі посилення загроз і зростання нестабільності у світі постають нові виклики міжнародній безпеці у сировинній, енергетичній, фінансовій, інформаційній, екологічній і продовольчій сферах. А такі загрози, як поширення зброї масового ураження, міжнародний тероризм, транснаціональна організована злочинність, ескалація міждержавних і громадянських конфліктів, стають дедалі інтенсивнішими, охоплюючи нові регіони і держави [1, с. 155]. Актуальність даної теми обумовлюється тим, що у сучасних умовах проблемні питання забезпечення національної безпеки України від внутрішніх і зовнішніх загроз, належного функціонування єдиної державної системи цивільного захисту, а також адміністративно-правових засад діяльності відповідних правоохоронних та інших державних органів вимагають якнайшвидшого розв'язання і нормативного врегулювання.

Спостерігається небезпечна тенденція перегляду національних кордонів поза нормами міжнародного права, особливо в сучасній Україні. Різновекторні геополітичні впливи на Україну в умовах неефективності гарантій її безпеки, «заморожених» конфліктів поблизу її кордонів, а також критична зовнішня залежність національної економіки зумовлюють уразливість держави, послаблюють її роль на міжнародній арені та виштовхують на так звану «сіру зону безпеки».

Не менш нагальними залишаються внутрішні виклики національній безпеці. Консервація неефективної пострадянської суспільної системи,

насамперед державної влади, викривлення демократичних процедур, що штучно стримують процеси кадрового оновлення державних органів, зумовлюють слабкість, а подеколи і неспроможність держави виконувати її функції, передусім у сфері захисту прав і свобод людини та громадянина, зростаючи недовіру до держави з боку суспільства [2]. На нашу думку ці фактори разом із незадовільним станом системи забезпечення національної безпеки, а особливо поширенням корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування перешкоджають розв'язанню нагальних проблем суспільного розвитку, призводять до зростання екстремістських настроїв і рухів, що у на даний момент створює реальну загрозу національному суверенітету і територіальній цілісності України.

На наш погляд, для України питання забезпечення національної безпеки на даний момент постають особливо гостро, що пояснюється потребою створення сприятливих умов для подальшого розвитку українського суспільства та держави; випадками порушення прав і свобод людини і громадянина в державі та за її межами; зростанням рівня організованої злочинності та корупції; поширенням загрози тероризму, неконтрольованого розповсюдження зброї та вибухових речовин; появою нових видів злочинів (кібертероризм, екстремізм, неофашизм, легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та ін.). Обов'язковою передумовою належного захисту національних інтересів і протидії таким загрозам є створення та ефективне функціонування системи забезпечення національної безпеки. Ми вважаємо, що у цій системі провідну роль відіграють правоохоронні органи спеціального призначення, зокрема Служба безпеки України.

У статті 1 Закону України «Про Службу безпеки України» закріплено, що СБУ – це державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України [3]. На наш погляд, на сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві, на які має реагувати СБУ, є такі:

– у сфері державної безпеки: розвідувально-підбивна діяльність іноземних спеціальних служб; загроза посягань з боку окремих груп та осіб на державний суверенітет, територіальну цілісність, економічний, науково-технічний і оборонний потенціал України, права і свободи громадян; поширення корупції, хабарництва в органах державної влади, організованої злочинної діяльності; загроза використання з терористичною метою ядерних та інших об'єктів на території України; можливість незаконного ввезення в країну зброї, боєприпасів, вибухових речовин і засобів масового ураження, радіоактивних і наркотичних засобів; спроби створення і функціонування незаконних воєнізованих збройних формувань та намагання використати в інтересах певних сил діяльність військових формувань і правоохоронних органів держави; прояви сепаратизму, намагання автономізації за етнічною ознакою окремих регіонів України;

– у внутрішньополітичній сфері: порушення з боку органів державної влади й органів місцевого самоврядування Конституції та законів України, прав і свобод людини та громадянина, зокрема під час проведення виборчих кампаній, недостатня ефективність контролю за дотриманням вимог Конституції та виконання законів України; загроза проявів сепаратизму в окремих регіонах України;

– в екологічній сфері: небезпека техногенного, зокрема ядерного та біологічного, тероризму;

– в інформаційній сфері: комп'ютерна злочинність та комп'ютерний тероризм; розголошення інформації, яка становить державну та іншу передбачену законом таємницю тощо [4].

Разом із цим окремі дослідники роблять акцент на такому напрямку забезпечення Службою безпеки України національної безпеки від внутрішніх загроз, як протидія використанню з терористичною та іншою протиправною метою ядерної, хімічної, бактеріологічної (біологічної) та іншої зброї масового ураження на території України [5, с. 177; 6, с. 110].

Після проголошення Акта про державну незалежність України постала потреба створення нового підрозділу у межах національної Служби безпеки, який мав координувати роботу, пов'язану із захистом суверенітету й територіальної цілісності держави, її конституційного устрою.. Управління «Т» (спочатку воно називалося Управління «З»), що захищає національну державність і бореться з тероризмом, було створено і нині успішно функціонує. Об'єктом оперативного інтересу спеціальної служби може бути діяльність лише тих організацій, груп і осіб в Україні та за її межами, які вже на початковій стадії мають ознаки протиправних посягань на національну державність, суверенітет, територіальну цілісність України, політичні права й свободи її громадян, або тих організацій і груп, що визнані судом неконституційними. Управління «Т» діє, як і вся Служба безпеки України, лише в ім'я закону, в ім'я держави [6, с. 46].

Отже у якості висновку можна сказати, що відповідно до проголошених мети, завдань і функцій у напрямку протидії діяльності різноманітних угруповань екстремістського забарвлення процес реформування Служби безпеки України у сфері захисту національної державності та боротьби з тероризмом залишається актуальним і дотепер, включаючи оптимізацію з урахуванням нових реальних і потенційних загроз національній безпеці України, організацію захисту державного суверенітету, конституційного устрою і територіальної цілісності держави від протиправних посягань; удосконалення системи контррозвідувальних, оперативно-розшукових та адміністративно-правових заходів щодо боротьби з міжнародним тероризмом, активізації з цією метою міжнародного співробітництва Служби безпеки України; організацію й удосконалення правового регулювання діяльності підрозділу спеціального призначення Служби безпеки України як основного підрозділу в державі з силового припинення терористичних актів; визначення

на законодавчому рівні завдань і функцій Служби безпеки України із забезпечення захисту закордонних дипломатичних установ України від терористичних посягань.

Список використаних джерел:

1. Теличкін О. О. Правоохоронна діяльність у сфері забезпечення міжнародного миру і безпеки: організаційно-правові засади : дис. . доктора юрид. наук : 12.00.07 / Теличкін Олександр Олександрович. – Х., 2004. – 428 с.

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 червня 2012 року «Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України» : Указ Президента України від 8 червня 2012 р. № 389/2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 45. – Ст. 1749.

3. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.

4. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.

5. Кузніченко С. О. Боротьба з техногенним тероризмом: досвід Європейських держав / С. О. Кузніченко, О. К. Безсмертний // Вісник Харківського ін-ту соціального прогресу. Сер. «Екологія, техногенна безпека і соціальний прогрес». – 2001. – № 1. – 255 с.

6. На сторожі незалежності держави : 10 років Службі безпеки України / [ред. кол. : О. Ф. Белов, Г. В. Зеленський, М. В. Куркін та ін.] ; голова редколегії П. М. Шатковський. – К.: СБУ, 2002. – 170 с.